

בש"פ 2990/20 - אלעזר ברלנד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2990/20

לפני: כבוד הרשם רון גולדשטיין

המבקש: אלעזר ברלנד

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

השגה על החלטת המזכירות

החלטה

**

1. האם ימי מצב החירום המיוחד כהגדרתם בתקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), התשנ"א-1991 (להלן: תקנות סדרי דין במצב חירום) באים במניין הימים לצורך הגשת הליכים ערעוריים בדין הפלילי? זו הסוגיה הטעונה הכרעה.

2. כנגד המבקש הוגש כתב אישום לבית המשפט המחוזי בירושלים. ביום 5.4.2020 הורה בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט א' דראל) על מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים בכפוף לשמירת זכותו לפנות לבית המשפט בבקשה לדון בשאלת קיומן של ראיות לכאורה. על החלטה זו מעוניין המבקש להשיג בפני בית המשפט העליון. בהשגה שלפני טוען המבקש כי באי-כוחו יצרו קשר עם מזכירות בית משפט זה על מנת לברר מהו המועד להגשת הערר. זאת, בשים לב להחלטת תקנות סדרי דין במצב חירום בעקבות משבר התפרצות נגיף הקורונה. לטענתם מזכירות בית המשפט הודיעה בתגובה כי המועד האחרון להגשת הודעת הערר הינו ביום 11.5.2020. בהשגה שלפני טוען המבקש כי בכך שגתה המזכירות שכן לנוכח הוראותיה של תקנה 4 לתקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), התשנ"א-1991 (להלן: תקנות סדרי דין במצב חירום) טרם חלף המועד להגשת הודעת הערר. יצוין כי בד בבד עם ההשגה הגיש המבקש למען הזהירות הודעת ערר לא מנומקת ועמה בקשה להארכת מועד להגשת נימוקי הערר.

3. לאחר שעיינתי בטענות המבקש באתי לכלל מסקנה כי דין ההשגה להתקבל. ההחלטה המורה על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים ניתנה כאמור ביום 5.4.2020. על החלטה כגון דא ניתן להגיש הודעת ערר בזכות לערכאת הערעור בתוך 30 ימים (סעיף 53(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996). אכן במהלך הפגרות ה"רגילות" באים ימי הפגרה במניין הימים להגשת הליכים ערעוריים פליליים, לרבות הליכי ערר המופנים כנגד החלטות מעצר. זאת, בניגוד להליכים אזרחיים שבהם תקופת הפגרה עוצרת את מניין הימים להגשת ההליך הערעורי. טעם הדבר הוא שבדין האזרחי קיימת הוראה מפורשת הקובעת כי ימי הפגרה לא יבואו במניין הימים (תקנה 529 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984), ואילו לגבי הליכים פליליים לא נקבעה הוראה מקבילה (ראו למשל, בש"פ 7994/11 מרדכי נ' מדינת ישראל (31.10.2011)). לצד האמור יש לזכור כי אף שבהליך הפלילי אין בימי הפגרה ה"רגילה" כדי לעצור את מניין הימים, הרי שבמקרים בהם היום האחרון להגשת ההליך חל בתוך תקופת הפגרה, המועד נדחה עד למחרת תום הפגרה (סעיף 10(ג) לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981; בש"פ 11461/04 מזרחי נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (28.12.2004)).

4. הכללים האמורים חלים כאמור במהלך הפגרות הרגילות של בתי המשפט. ברם, אין ענייננו בפגרה רגילה כי אם במצב חירום מיוחד שהוחל בבתי המשפט בהתאם לתקנות סדרי דין במצב חירום. תקנות אלה קובעות כי במהלך תקופת תקפה של הודעת שר המשפטים המורה על החלתן, יתקיימו בבתי המשפט דיונים בעניינים המפורטים בתקנה 3(א) ובעניינים המפורטים בהודעותיו של מנהל בתי המשפט הניתנות מכוח סמכותו לפי תקנה 3(ה) לתקנות. עוד קובעת תקנה 3(ד) לתקנות כי נשיא בית המשפט רשאי לקבוע מטעמים שיירשמו, כי הליך מסוים הנמנה עם הליכים אלה לא יידון, או שהליך מסוים שאינו נמנה עמם - יידון. כמו כן ועל מנת ליתן מענה לקשיים הרבים הנובעים ממצב החירום המיוחד, קובעת תקנה 4 לתקנות סדרי דין במצב חירום מיוחד כי:

"תקופת תקפה של ההודעה לא תבוא במנין הימים לעשיית דבר שבסדרי דין או בנוהג, שנקבעו בחיקוק או שקבע בית המשפט, רשם, רשם הוצאה לפועל או מנהל לשכה".

משמעות תקנה זו היא כי במהלך תוקפן של הודעות שר המשפטים בדבר החלת תקנות סדרי דין במצב חירום, ימי מצב החירום לא יבואו במניין הימים לעשיית דבר שבסדרי דין או בנוהג, שנקבעו בחיקוק או בהחלטות בתי המשפט. התקנה "מקפידה" אפוא את מירון הזמנים להגשת הליכים ערעוריים וכתבי בי-דין, ומניין הימים ימשך כסדרו בתום מצב החירום המיוחד (ראו, בש"פ *British Airways PLC 1223/20* עמותת הצלחה - לקידום חברה הוגנת (16.3.2020) (להלן: עניין בריטיש)). זאת, אלא אם מדובר במקרים שבהם קבע בית המשפט בהחלטה שיפוטית כי יש להגיש כתב בי-דין מסוים במועד מדויק (עניין בריטיש, פסקה 4).

5. כפי שצוין, לנוכח משבר התפרצות הקורונה ובהתאם להודעותיו של שר המשפטים, הוחלו תקנות סדרי דין במצב חירום בבתי המשפט. בנקודה זו חשוב לציין כי קיימים פערי זמנים שונים בכל הנוגע להחלת תקנות אלה, כמפורט להלן:

ראשית, קיים פער זמנים בין המועדים שבהם הוחלו התקנות לראשונה בערכאות השיפוט השונות: בעוד שהתקנות הוחלו בבתי משפט השלום ובבתי המשפט המחוזיים ביום 15.3.2020, הרי שבבית המשפט העליון הוחלו הן למחרת היום, ביום 16.3.2020 (ראו הסקירה המובאת בעניין בריטיש, פסקה 2). יוער, כי בבתי הדין לעבודה הוחלו בעקבות משבר הקורונה תקנות אחרות, אלו הן תקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין במצב חירום מיוחד),

התשנ"א-1991 (לסקירת הדין בהקשר זה במערכת בתי הדין לעבודה ראו, בר"ע 38188-04-20 (ארצי-עבודה) טיפול רפואי מידי (טר"מ) בע"מ נ' הסתדרות העובדים הלאומית (6.5.2020)).

שנית, קיים פער זמנים מסוים בין תחולתן של תקנות 3 ו-5 לתקנות לבין תחולת תקנה 4 לתקנות: בהתאם להודעתו האחרונה של שר המשפטים, אשר פורסמה בילקוט הפרסומים ביום 7.5.2020 (י"פ התש"ף 8848, עמ' 5770), החליט השר להמשיך ולהחיל בכל בתי המשפט, מיום 11.5.2020 ועד ליום 17.5.2020, את תקנה 3 (הנוגעת לסוגי ההליכים שיקוימו בהם דיונים במהלך מצב החירום) ואת תקנה 5 בלבד (הנוגעת לדחיית תשלום האגרה). משמעות הדברים היא כי שר המשפטים החליט שלא להחיל את תקנה 4 לתקנות בבתי המשפט במועדים הנזכרים לעיל.

6. מן האמור עולה כי תקנה 4 לתקנות, המסדירה את הסוגיה של דחיית מועדים במהלך ימי מצב החירום המיוחד, הוחלה בבתי המשפט השלום והמחוזיים מיום 15.3.2020 ועד ליום 10.5.2020, ובבית המשפט העליון מיום 16.3.2020 ועד ליום 10.5.2020.

7. ובחזרה לענייננו - האם תקנה זו מקפיאה גם את מניין הימים להגשת הליכים פליליים? סבורני כי יש להשיב לשאלה זו בחיוב. התקנה אינה מבחינה לפי לשונה בין סוגי ההליכים. תכלית התקנות היא להקל על ציבור המתדיינים בעת מצב החירום המיוחד בשים לב לקשיים הרבים הנובעים ממשבר התפרצות הקורונה. על רקע זה נקבע כי התקנה עוצרת את מניין הימים להגשת בקשה לדיון נוסף (ראו, בש"א 2170/20 י.ח. דמרי בניה ופיתוח בע"מ נ' עיריית אשקלון (19.3.2020)) ולהפקדת ערבויות בבית המשפט זה (רע"א 1782/20 אם תקשורת המונים בע"מ נ' חגי מאיר הכהן (19.3.2020)). משהתקנה אינה מבחינה אפוא בין סוגי ההליכים שלגביהם חלה ה"הקפאה" של מניין הימים, מהווה היא אפוא "דין מיוחד" ביחס לעשיית דבר שבסדרי דין או בנוהג, בכל הנוגע לכל סוגי ההליכים המוגשים לבתי המשפט, בתקופת מצב החירום המיוחד. מכאן שאף שימי הפגרה הרגילה באים כאמור במניין הימים להגשת הליכים ערעורים פליליים, הרי שימי מצב החירום המיוחד אינם באים במניין ימים אלה (השוו, בש"פ 2167/20 פלוני נ' מדינת ישראל (19.3.2020)).

8. ומן הכלל אל הפרט: ההחלטה מושא ההשגה ניתנה ביום 5.4.2020 (במהלך ימי מצב החירום המיוחד). תקנה 4 לתקנות, אשר הוחלה בבתי המשפט עד ליום 10.5.2020, עצרה כאמור את מניין הימים להגשת הערר. מכאן שמניין הימים להגשת ההליך החל למעשה היום (11.5.2020). צודק אפוא המבקש בטענתו כי מניין הימים להגשת ההליך לא הסתיים היום, כפי שנמסר לו לטענתו על ידי המזכירות, אלא החל היום. יצוין כי המבקש בחר כאמור, למען הזהירות, להגיש הודעת ערר לא מנומקת ועמה בקשה להארכת מועד להגשת נימוקי ערר. ברם, לנוכח האמור לעיל לא היה צורך בהגשת בקשת ארכה כאמור (ולמעלה מן הדרוש יצוין כי ממילא קיים קושי בהגשת הודעת ערר לא מנומקת השוו, בש"פ 7329/12 פרקש נ' מדינת ישראל (31.10.2012)).

9. ההשגה מתקבלת כמפורט לעיל. משטרם חלף המועד להגשת הערר אני מורה על מחיקת הבקשה להארכת מועד והמבקש רשאי כמובן להגיש הודעת ערר מנומקת במועדים הקבועים בדין.

ניתנה היום, י"ז באייר התש"ף (11.5.2020).

רון גולדשטיין, שופט
ר ש ם
